

ΙΚΑΡΙΑ

Άγιος Κήρυκος

Εμπειρία
μοναδική

Μέσα στο καταχείμωνο ακούστηκε από το τηλέφωνο προφορά. Ρωτούσε με αφηρημένη ευθύτητα:

- Στους τόσους τόπους που γυρνάτε, δεν έχει θέση η Ικαρία;
- Και βέβαια έχει, φίλε μου, απλά δεν έτυχε ως τώρα.
- Ωραία, λοιπόν, ας μην το αφήσουμε άλλο στην τύχη. Ο Δήμος Αγίου Κήρυκου, σας προσκαλεί να τον εντάξετε στους προορισμούς σας.
- Και πότε είναι η καλύτερη εποχή;
- Όλες είναι όμορφες. Μα, αν έρθετε άνοιξη, θα δείτε όσα λουλούδια δεν είδατε

ΚΕΙΜΕΝΟ : ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ : ANNA ΚΑΛΑΪΤΖΗ

μια φωνή με ιδιάζουσα

του οποίου είμαι Δημοτικός Σύμβουλος,

ποτέ, καταλήγει ο Δημήτρης Κουρελής.

ΣΤΗ ΓΗ ΤΗΣ ΙΚΑΡΙΑΣ

Στο "οικογενειακό" αεροδρόμιο της Ικαρίας ο Δημήτρης Κουρελής μας υποδέχεται με μια εγκάρδια χειραψία. Σειρά έχει το θερμό καλωσό-ρισμα του **Σπύρου Τέσκου**, Δημάρχου του Αγ. Κήρυκου. Δεν είναι πολύ συχνό φαινόμενο να μας υποδέχεται ο Δήμαρχος ενός τόπου στο σημείο της άφιξής μας. Το τρίτο καλωσό-ρισμα δεν είναι από κάποιον που διαμένει στο νησί αλλά από έναν ... συνεπιβάτη μας. Είναι ο Ικαριώτης **Θέμης Κατσαρός**, με σπουδές Αρχαιολογίας και Ιστορίας, πολλά χρόνια Φιλολόγος Καθηγητής στον Αγ. Κήρυκο. Βαθύς γνώστης της ιστορίας του νησιού και με πλούσιο συγγραφικό έργο, ανταποκρίθηκε άμεσα στο κάλεσμα του Δημάρχου. Εγκατέλειψε σπίτι και οικογένεια στην Αθήνα, πήρε το ίδιο με μας αεροπλάνο και ήρθε στην Ικαρία για να μας φωτίσει με τις γνώσεις του.

Στη συνέχεια του Αγ. Κήρυκου βρίσκεται το "Γλαρέδο", χτισμένο στους πρόποδες των απότομων ΝΑ πλαγιών του "Αθέρα". Η πολυμελής οικογένεια του Δημήτρη - με την γυναίκα του **Αργυρώ** και τα τέσσερα παιδιά - μας υποδέχονται σαν φίλους που γνωρίζουν από χρόνια. Μέσα σε λίγα λεπτά αισθανόμαστε κι εμείς μέλη της οικογένειας. Το κατάλυμά μας βρίσκεται στον δεύτερο όροφο, ένα άνετο διαμέρισμα με πλήρως εξοπλισμένη κουζίνα, σαλονάκι, ευρύχωρο μπάνιο με μπανιέρα, αυτόνομη θέρμανση, τηλεόραση και κλιματισμό. Η ταράτσα είναι μαγευτική, με ταυτόχρονη θέα στον Αθέρα και στο Ικάριο Πέλαγος, απ' όπου αναδύεται ένα πλήθος από μικρά και μεγάλα νησιά. Ολόγυρα δέντρα και αμέτρητα λουλούδια. Τίποτε παραπάνω δεν μπορούμε να επιθυμήσουμε κανείς.

Μάρτης του 2006. Η γλυπτική σύνθεση του Ίκαρου στο έλεος των κυμάτων.(Επάνω)
Ένα τμήμα από τον αμφιθεατρικό οικισμό του Αγ. Κήρυκου.

ΣΤΟΝ ΠΥΡΓΟ ΤΟΥ ΔΡΑΚΑΝΟΥ

Οι σύγχρονες επεμβάσεις έχουν επηρεάσει τον παραδοσιακό του χαρακτήρα. Ωστόσο ο Αγ. Κήρυκος εξακολουθεί να διατηρεί την ομορφιά του με αρκετά νεοκλασικά οικήματα, το μεγάλο λιμάνι, τον άνετο χώρο της παραλίας, τις γραφικές ανηφοριές. Στον λιμενοβραχίονα δεσπόζει η επιβλητική γλυπτική σύνθεση του **Ίκαρου**, έργο του **Νίκου Ίκαρη** από μπρούτζο.

Τα παλαιότερα τμήματα της πόλης βρίσκονται στα βόρεια - από το "Σεβδαλί" σοκάκι και πάνω και στα δυτικά, στη συνοικία "Φλέβες" και ανάγονται γύρω στο 1750. Αξιοθέατα είναι ο ναός του Αγ. Νικολάου με το ξυλόγλυπτο τέμπλο του 1820/30, το νεοκλασικό κτίριο του Γυμνασίου και η εκκλησία του Αγ. Κηρύκου. Πρώτος προορισμός της περιήγησής μας με τον Θέμη είναι ο **Πύργος του Δράκανου**, στο ΒΑ άκρο του νησιού.

Στα 6,8 χλμ. από Αγ. Κήρυκο συναντάμε την έξοδο του φαραγγιού **Καταφύγι-Διπλόρουακο**. Από κάτω είναι ο όρμος "Νίφι" στην τοπι-

κή ορολογία. Ακολουθεί η παραλία "**Ανεφαντί**" και οι δίδυμοι κολπίσκοι "**Κεραμέ**". Εδώ βρίσκεται και το εξωκκλήσι της Γέννησης της Θεοτόκου, πιθανότατα του 17ου αι. με τεράστιες σχιστόπλακες στη στέγη.

Στα 11 χλμ. φτάνουμε στον παραθαλάσσιο οικισμό του **Φάρου**, μπροστά σε μια εκτεταμένη αμμουδιά. Από τα παλιά σπίτια διατηρούνται ελάχιστα. Ψαροταβέρνες και θερινά καταλύματα αποτελούν την τουριστική υποδομή της περιοχής.

Βγαίνοντας από τον οικισμό στρίβουμε δεξιά. Δύο χλμ. μετά ο δρόμος τερματίζει απέναντι από τον επιβλητικό Πύργο του Δράκανου. Παίρνουμε το μονοπάτι, ομαλό και σχεδόν επίπεδο. Το βάδισμα είναι αληθινή ευχαρίστηση. Που γίνεται ακόμη μεγαλύτερη από τις χρωματικές εναλλαγές των αμέτρητων αγριολούλουδων και τις κατάφρατες πλαγιές. Μέσα στην βοτανολογική αφθονία εντοπίζουμε τις πρώτες ορχιδέες.

- *Να κι ένας Μανδραγόρας*, λέει ο Θέμης και μας δείχνει το λουλούδι που είχε περιβληθεί από την αρχαιότητα με μυστηριώδεις, ιδιό-

Παραδοσιακό Ικαριώτικο σπίτι στο Περδίκι, πιστή απεικόνιση ταξί σε φράκτη, εκκλησιάκι Προφητηλία στο Γλαρέδο, παραθαλάσσιος οικισμός Φάρου και δίδυμοι όρμοι στην παραλία Κεραμέ.

Εικόνες διαφορετικές στον ίδιο τόπο.

Στην κορυφή της ομώνυμης Ακρόπολης, πάνω από το ακρωτήριο "Φανάρι". Η ισοδομική του τοικοποιία είναι εντυπωσιακή. Την Άνοιξη στην περιοχή ανθίζει το μυθικό, από την αρχαιότητα, φυτό του Μανδραγόρα.

Ο Ελληνιστικός Πύργος του Δράκανου

τητες και δεισιδαιμονίες. Σ' όλη τη διάρκεια της πορείας ο φίλος μας μ' ένα σουγιαδάκι μαζεύει χόρτα, άγνωστα σε μας και μας τα περιγράφει με τις ιδιότητες και τις ονομασίες τους. Με κανονικό βάδισμα ο χρόνος ως τον Πύργο δεν ξεπερνάει το δεκάλεπτο. Το οικοδόμημα είναι από τα εντυπωσιακότερα μνη-

μεία της Ελληνιστικής Περιόδου (3ος-2ος π.Χ. αι.). Το σχήμα του είναι απόλυτα κυκλικό, με εσωτερική διάμετρο 6 μέτρων και ύψος περίπου 12 μέτρα. Η στέγη απουσιάζει. Στην κορυφή υπήρχε φρουκτωρία για μετάδοση σημάτων, γι' αυτό και η περιοχή ονομάστηκε "Φάρος".

Η ισοδομική τοιχοποιία είναι εξαιρετική. Αποτελείται από ασβεστολιθικούς δόμους άριστης λάξευσης με ελαφρά κοιλότητα στο εσωτερικό και αντίστοιχη κυρτότητα στο εξωτερικό τμήμα. Στον πρώτο και δεύτερο όροφο σώζονται πέντε τριγωνικές πολεμίστρες, απ' όπου οι τοξότες έριχναν τα βέλη.

Πολύ χαρακτηριστικές είναι οι τοξωτές εισοδοί στο ισόγειο και στον πρώτο όροφο. Σε εξέλιξη βρίσκονται αναστηλωτικές εργασίες στα ανώτερα τμήματα του πύργου. Η θέση του, στο υψηλότερο σημείο της Ακρόπολης του Δράκανου, είναι στρατηγική με θέα απεριόριστη.

Οι ανασκαφές, που συνεχίζονται, έχουν αποκαλύψει υπολείμματα ισχυρότατης περιτειχίσης. Ο εσωτερικός χώρος της ακρόπολης είναι κατάσπαρτος από όστρακα και "στρωτήρες", χοντρές κεραμεικές πλάκες που στρώνονταν στο δάπεδο. Έχουν επίσης αποκαλυφθεί τείχη χαμηλού ύψους και άριστης δόμησης. Μια μεταγενέστερη κατασκευή από

ξερολιθιά είναι ένα Ιταλικό ερειπωμένο φυλάκιο, με θέα προς το πέλαγος. Χαμηλά στην κοιλάδα, Β της ακρόπολης, σώζονται ίχνη της αρχαίας Δρακάνου. Δύο πανέμορφοι δίδυμοι κολπίσκοι στην ακτή θυμίζουν σχήμα "ω". Εκεί σώζονται βυθισμένες αρχαίες λιμενικές εγκαταστάσεις και εμφανή ίχνη νεώριου.

Κατηφορίζουμε από τον πύργο στην αιχμή του ακρωτηρίου "Φανάρι", περνώντας πρώτα από το εξωκκλήσι του Αγ. Γεωργίου, κτίσμα του 17ου αιώνα αλλά με νεότερες προσθήκες. Στα απότομα πρανή έχουν απομείνει αιωνόβιοι κέδροι, που αφθονούσαν κάποτε στην περιοχή. Στην άκρη του ακρωτηρίου σώζονται τα ερείπια αμυντικού πυργίσκου με ισχυρότατη αργολιθοδομή.

Στην πανσέληνο του Αυγούστου γίνεται ολονυχτία στο εξωκκλήσι και μετά την λειτουργία ακολουθεί πανηγύρι με μεγάλη συμμετοχή.

ΣΤΟΝ ΟΡΜΟ ΤΟΥ "ΙΕΡΟΥ"

Από το σημείο στάθμευσης επιστρέφουμε με το αυτοκίνητο και στα 700 μέτρα στρίβουμε δεξιά. Ο χωματόδρομος καταλήγει μετά από 2,3 χλμ. στον όρμο του "Ιερού". Είναι μια αμμονδερεή αγκαλιά, ανάμεσα στην απόκρημνη ακτή. Ο τόπος είναι κατάφυτος με υπεραιωνόβια κέδρα, πελώριες συκιές και

λυγαριές. Παίρνουμε στενό μονοπάτι στο Α τμήμα του όρμου. Σ' ένα 5λεπτο βρισκόμαστε μπροστά σε συγκρότημα βράχων, που σχηματίζει σπηλαιο. Τα τοιχώματά του είναι διακοσμημένα από "παραπετασματοειδείς" κυρίως σταλακτίτες, ενώ η σταγονορροή συνεχίζεται αδιάκοπα.

- Συσχετίζοντας τη θέση του σπηλαιού και τις αρχαίες αναφορές, μπορούμε να υποθέσουμε, ότι εδώ κατά την παράδοση ανετράφη ο Διόνυσος, λέει ο Θέμης. Άλλωστε η κορυφή του Δράκανου θεωρείται ο τόπος, όπου από τον μηρό του Δία γεννήθηκε ο Διόνυσος. Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν υπολείμματα αρχαίας τοιχοποιίας, άφθονη κεραμεική και τμήματα από κίονες.

Στο δρόμο της επιστροφής μας περιμένει μια πολύ ειδυλλιακή εικόνα. Ένας πανέμορφος τσαλαπετεινός, καταμεσίς του δρόμου, μας αφήνει να τον πλησιάσουμε στα 5-6 μέτρα και να τον θαυμάσουμε με την ησυχία μας.

Οι ανασκαφές στην Ακρόπολη του Δράκανου συνεχίζονται. Χαμηλότερα δεσπόζει το εξωκκλήσι του Αγ. Γεωργίου και η ακτή με τους εκπληκτικούς δίδυμους όρμους της.

"Όρμος του Ιερού". Αθέατος και
απαράμιλλης ομορφιάς.

Η σπηλιά στον Όρμο του Ιερού όπου πιστεύετο ότι ανετράφη ο Διόνυσος. (Επάνω)
Στο τραχύ ασβεστολιθικό τοπίο ορθώνονται τα αινιγματικά "Μενίρ", λατρευτικά κατάλοιπα των προϊστορικών ανθρώπων της περιοχής.

ΣΤΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΑ ΜΕΝΙΡ

Μετά τον οικισμό του Φάρου στρίβουμε από την ασφαλτο δεξιά. Στα 700 μ. σταματάμε. Ακριβώς απέναντι ανηφορίζει μονοπάτι με αδιόρατη κόκκινη σήμανση στους βράχους. Σ' ένα 10λεπτο φτάνουμε σε πλάτωμα με επίπεδους βράχους και αμέσως μετά συναντάμε συρμάτινη πορτούλα, "ποριά" στην τοπική διάλεκτο, (πόρος=διάβαση). 200 μέτρα μετά συναντάμε στον ερειπωμένο μεσαιωνικό οικισμό "**Βεντουρόσπιτα**". Σε αρκετά σημεία εμφανίζεται το παμπάλαιο κάλντερίμι με τους "ντουσεμέδες", τις κάθετες πλάκες μέσα στο έδαφος.

Στα "Βεντουρόσπιτα", όπως άλλωστε σε όλα τα σημεία της Ικαρίας που επεδίωκαν να παραμείνουν αθέατα από τους πειρατές, εμφανίζεται ρεαλιστικά ο τρόπος κατασκευής της παραδοσιακής κατοικίας του νησιού. Ξερολιθιά από το περιβάλλον, τοίχοι πίσω από πυκνά δέντρα ή κάτω από μεγά-

λους βράχους ("λούρους"), στέγη μονόριχτη με κλίση προς την κατοφέρεια (χυτή), ψηλός προσατευτικός μαντρότοιχος, απόκρυψη και παραλλαγή στον ύψιστο βαθμό. Έτσι το νησί έμοιαζε έρημο και οι κάτοικοι πέτυχαν να επιβιώσουν.

Περιδιαβαίνουμε ανάμεσα στα ερείπια, προσπαθούμε να εντοπίσουμε κάποιο "**χωστοκέλι**" (το απόκρυφο καταφύγιο μέσα στο έδαφος). Αποδεικνύεται αδύνατον.

- *Μα, αν ήταν τόσο απλός ο εντοπισμός του, το χωστοκέλι δεν θα είχε καμιά αξία*, σχολιάζει ο Θέμης.

Συνεχίζουμε την πορεία μας χωρίς μονοπάτι και σήμανση, ανάμεσα σε βράχους και ασοιβιές. Τρία λεπτά μετά ο Θέμης, σταματάει. Μπροστά του υψώνεται ένας μονόλιθος, μακρόστενος και οξυκόρυφος, μπηγμένος στέρεα μέσα στη γη, με ύψος που δεν ξεπερνάει το 1,5 μέτρο. Από το τραχύ ασβεστολιθικό έδαφος, εξέχουν περί τους δέκα ακόμη μονόλιθοι διαφόρων διαστάσεων.

Οι orchideές βρίσκονται παντού και ο Θέμης Κατσαρός εμπλουτίζει το φωτογραφικό του αρχείο.

Άνοιξη στην

- Μα, αυτοί οι βρόχοι μοιάζουν με "**μενίρ**", λέμε στον Θέμη.

- Στην απόφαση αυτή κατέληξα κι εγώ όταν τους είδα, μας απαντάει. Η διασπορά τους στην περιοχή, το σχεδόν ομοιόμορφο σχήμα αλλά και η οπτική επαφή με τον όρμο του Ιερού και με το Ιερό Κορυφής του Δράκινου, μας οδηγούν στο πιθανό συμπέρασμα, ότι είναι λατρευτικά σύμβολα των προϊστορικών ανθρώπων που κατοίκησαν εδώ.

Παραμένουμε αρκετή ώρα, αιχμαλωτισμένοι από το μυστήριο των μονόλιθων. Νιώθουμε σαν να πλανάται η αύρα από το απώτατο παρελθόν.

"ΣΤΑΣ ΣΚΑΛΑΣ"

Κατευθυνόμαστε προς το αεροδρόμιο, το ... διασχίζουμε και βρισκόμαστε σε φαρδύ χωματόδρομο με εργασιές σε εξέλιξη για περαιτέρω διάνοιξη και ασφαλοστρωση. Κάτω χαμηλά βρίσκεται η **Αγ. Κυριακή** με θερμές πηγές και το αλιευτικό καταφύγιο της **Αρμυρίδας**. 2,3 χλμ. μετά το αεροδρόμιο εγκαταλείπουμε τον βασικό χωματόδρομο και στρίβουμε δεξιά. Στα 400 μ. σταματάμε σ' ένα μικρό πλάτωμα. Το τοπίο γύρω μας είναι εντυπωσιακό. Όλος ο Ν και Δ ορίζοντας αποτελείται από μια ορεινή χοάνη με διαδοχικές κατακόρυφες πλαγιές, εντυπωσιακότερη από τις οποίες είναι η "**Κεφάλια**". Βαδίζοντας 100 μέτρα φτάνουμε στο εκκλησιάκι του **Αγ.**

Ικαρία. Η χειμέρια νάρκη είναι παρελθόν

"Στας Σκάλας". Ένας αθέατος εγκαταλελειμμένος οικισμός, με όλα τα χαρακτηριστικά της παραδοσιακής Ικαριώτικης αρχιτεκτονικής.

Σάββα. Από κάτω του σόζεται ο μισοερειπωμένος από τη δεκαετία του 1940 συνοικισμός "Σκάλες", γνωστότερος με την ονομασία "**Στας Σκάλας**". Όλα τα σπίτια είναι κατασκευασμένα στον τύπο του "χυτού", από λυτα αθέατα απ' τη θάλασσα.

Στον κεντρικό χωματόδρομο και πάλι. Μετά από 4 χλμ. περνάμε από το γραφικότατο "**Πεοδίσι**" με τις εκκλησιές του 17ου και 18ου αιώνα, τα παραδοσιακά σπίτια και το Λαογραφικό Μουσείο, με σπάνια παλιά αντικείμενα της καθημερινής ζωής. Επιστρέφουμε με το τελευταίο φως στον Αγ. Κήρυκο από την ασφάλτινη, ορεινή διαδρομή.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΟΡΕΙΝΑ

Ο καιρός εξακολουθεί να είναι θαυμάσιος, με ήλιο ζεστό και περιπλανώμενα σύννεφα στον καταγάλανο ουρανό. Ξυπνάμε νο-

ρίς, πίνουμε τον καφέ μας στην πανοραμική ταράτσα και αναμένουμε το ξύπνημα του ήλιου πίσω από τους Φούρνους.

- *Σήμερα ετοιμαστείτε για μεγάλη περιήγηση, μας λέει ο Θέμης.*

Βόρεια του Αγ. Κήρυκου ανηφορίζουμε αριστερά προς "**Κουντουμά**". Στους πρόποδες του Αθέρα, το χωριό είναι αραιοχτισμένο μέσα στην πυκνή βλάστηση, όπως άλλωστε τα περισσότερα χωριά. Η εκκλησία του **Ευαγγελισμού**, με τον πλακόστρωτο αύλειο χώρο, είν' ένα υπέροχο μπαλκόνι στο Ικάριο Πέλαγος. Στο καμπαναριό, πάνω σε οξυκόρυφη πλάκα, είναι χαραγμένο το κείμενο διαθήκης των υπεροβυζαντινών χρόνων. Καθώς διασχίζουμε το χωριό, περνάμε από ρεματιά με αέναη ροή. Από τον νερόμυλο του 19ου αιώνα σόζεται με την στιβαρή του τοιχοποιία ο υδατόπυργος, η λεγόμενη "**κρέμαση**".

- *Σ' όλο το νησί διασώζονται 70 περίπου νερόμυλοι, λέει ο Θέμης, πράγμα που δικαιο-*

Εσωτερικό "χυτού", παραδοσιακού Ικαριώτικου σπιτιού.

λογείται από τα άφθονα νερά.

Συνεχίζουμε ανηφορικά προς **Τσουρέδο** και **Μαυράτο**, γραφικότητα χωριά με αραιά δόμηση, παραδοσιακά σπίτια και εξαιρετική θέα σ' όλο τον ορίζοντα. Από το Μαυράτο ξεκινάει σηματοδοτημένο μονοπάτι προς το **Καψαλινό Κάστρο** και την κορυφογραμμή του Αθήρα.

Σειρά έχει η "**Οξέ**", σε υψόμετρο 500 μέτρων, με πολλές εκκλησίες και κατοίκηση από πανάρχαια χρόνια. Πάνω στο δρόμο υπάρχει πιηγή βουνίσσιου νερού με "γηστέρινα" και ολόγυρα άφθονος μερωδάτος δυόσμος.

Ξεστρατίζουμε από τον κεντρικό δρόμο προς "**Καταφύγι**", γνωστότερο στους ντόπιους ως "**Καταφύδι**". Είναι από τα παλαιότερα χωριά της περιοχής, χτισμένο πάνω σε αρχαίο οικισμό. Στην μικρή πλατεία δεσπόζει η διυπόστατη εκκλησία, αφιερωμένη στην **Αγ. Τριάδα** και στον **Αγ. Δημήτριο**. Ο παλαιός ναός είναι χτισμένος το 1780 και ο νεώτερος το

1873. Χαρακτηριστικό της εκκλησίας είναι το επιβλητικό εξαόροφο καμπαναριό.

- Η αρχαιολογική σημασία του χωριού αποδεικνύεται από το πλήθος των ευρημάτων που καλύπτουν όλες τις περιόδους, μας λέει ο Θέμης. Έχουν βρεθεί εργαλεία νεολιθικά, μεταλλικά αντικείμενα, όπως πόρπες, μαχαίρια και σπληγγίδες, καθώς και το επιτύμβιο ανάγλυφο, έργο του Παυλιώνος του Παρίου, του 5ου αι. π.Χ. Στον λόφο σώζονται τα ερείπια της αρχαϊκής ακρόπολης των Θερμαίων. Επιστρέφοντας από το Καταφύγι στον κεντρικό δρόμο περνάμε από αυχένα με ανεμογεννήτριες, σε υψόμετρο 650 περίπου μέτρων. Είναι η τοποθεσία "**Φυρή Άσπα**" (κόκκινο ύψωμα), με ταυτόχρονη θέα προς το Β και Ν Ικάριο Πέλαγος. Ολόγυρά μας εκτείνονται απέραντες πλαγιές, κατάφυτες με ρείκια και κουμαριές. Παρά τις μεγάλες φωτιές, που έχουν πλήξει το νησί, η βλάστηση της Ικαρίας αναγεννάται συνεχώς.

Φτάνουμε στο **Μονοκάμπι**. Το χωριό έχει γίνει διάσημο για το μοναδικό στην Ικαρία - και ίσως σ' όλη την Ελλάδα - "**Φελλόδεντρο**". Είναι η **Φελλοφόρος Δρύς** από τον κορμό της οποίας παράγεται ο φελλός. Το επιβλητικό δέντρο διατηρείται θαλερότατο σε υπερυψωμένο σημείο πλάι στο δρόμο. Ανεβαίνουμε τα λίγα σκαλοπάτια και βρισκόμαστε μπροστά στον παράξενο κορμό με την εύκαμπτη υφή, που πρώτη φορά αντικρίζουμε στα μάτια μας. - *Λέγεται ότι το δέντρο έφερε κάποτε από τα ταξίδια του ένας καπετάνιος, μας λέει ο*

Το περίφημο "**Φελλόδεντρο**" στο **Μονοκάμπι**, με τον ιδιόμορφο κορμό απ' όπου βγαίνει ο φελλός.

Μαυράτο. Ένας γραφικότερος οικισμός με όλα τα χαρακτηριστικά της χαλαρής οίκησης στην κατάφυτη πλαγιά.

Θέμης. *Δυστυχώς, κάθε προσπάθεια αναπαραγωγής του απέτυχε.*

Απέναντι από το Φελλόδεντρο και κάτω από την άσφαλτο αρχίζει ένας κατηφορικός τιμεντόδρομος. Εδώ συναντάμε την κυρά-**Πόπη**, μια γυναίκα του χωριού, που επιστρέφει από τις αγροτικές εργασίες της ημέρας με το "**φυλάκι**" της στην πλάτη. Είναι ένας σάκος από δέρμα κατσικίσιο, όπου οι χωρικοί τοποθετούν το νερό και το προσφάι, όταν πηγαίνουν στο χωράφι.

Ο τιμεντόδρομος καταλήγει σε φαρδειά τιμεντένια σκαλοπάτια. Γύρω μας αφθονούν ανθισμένες βυσσινιές. Πιο κάτω συναντάμε επίπεδο χώρο, όπου γίνεται το πανηγύρι της Αγ. Σοφίας. Από μια πηγή ρέει παγωμένο νερό, πάνω από τα κεφάλια μας απλώνουν τα κλαδιά τους αιωνόβια

Το πανέμορφο λουλουδιασμένο αλώνι στο Μονοκάμπι, λίγο πριν από το εξωκκλήσι της Αγ. Σοφίας. Με το "φυλάκι" της στην πλάτη η κυρά-Πόπη επιστρέφει από τις δουλειές του χωραφιού.

πλατάνια, πανύψηλες αριές, κυπαρίσσια και κισσοί. Βρισκόμαστε ξαφνικά βυθισμένοι στη σκιά.

Με εξαιρετικό μονοπάτι φτάνουμε σε πλακοσκέπαστο αλώνι, λουλουδιασμένο ανάμεσα στις πλάκες. Είναι η πιο ειδυλλιακή εικόνα αλωνιού, που έχουμε δει ποτέ. Μετά από λίγο βρισκόμαστε στο εξωκκλήσι της Αγ. Σοφίας. Χτισμένο το 1917 στα έγκατα ενός βράχου, το εκκλησάκι έχει υπέροχο αύλειο χώρο, στρωμένο με μεγάλου μεγέθους σχιστόπλακες. Η θέα είναι υπέροχη στο Αιγαίο και στην κατάφυτη ρεματιά. Ακούγονται μόνον βελάσματα, κουνουνάκια και τιτβίσματα πουλιών. Είν' ένας χώρος απίστευτης γαλήνης και ομορφιάς.

- *Είχες δίκιο το πρωί, λέω στον Θέμη. Οι παραστάσεις εναλλάσσονται συνεχώς.*

- *Και ακόμη δεν τελείωσε η μέρα, μου απαντάει.*

Η επιστροφή ως το Φελλόδεντρο μας παίρνει ένα τέταρτο. Για να ξεχάσω τον ανήφορο, αρχίζω να μετρώ τα σκαλοπάτια. Είναι συνολικά 110 ως τον τοιμεντόδρομο.

ΚΑΣΤΡΟ, ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΙΣ

Από το Μονοκάμπι κατευθυνόμαστε στο Μηλιωπό, το ΒΔ όριο του Δήμου Αγ. Κηρύκου. Ξαφνικά ο Θέμης μας ζητάει να σταματήσουμε. Πάνω από το δρόμο μας δείχνει έναν πελώριο βράχο. Το σχήμα του είναι παράξενο, μοιάζει με κεφάλι.

- *Κατ' άλλους είναι ο γέρο-Ινδιάνος και κατ' άλλους ο γέρο-Παπανδρέου, λέει ο φίλος μας. Διαλέγετε και παίρνετε.*

Στην έξοδο του Μηλιωπού ανηφορίζουμε μονοπάτι πάνω από το δρόμο, που περνάει

Από μια συγκεκριμένη οπτική γωνία ο απρόσωπος βράχος μετατρέπεται σε αυθεντικό προφίλ ενός γέρου Ινδιάνου.

δίπλα από μικρή στάνη. Ανάμεσα από σπάρτα και κουμαριές φτάνουμε σε τρία λεπτά μπροστά στα ερείπια της **Παλαιοχριστιανικής Βασιλικής του Ταξιάρχη**. Χτισμένο μεταξύ του 4ου και 5ου αιώνα, το χριστιανικό μνημείο των 1500 χρόνων μας προξενεί ζωνρή συγκίνηση. Η τοιχοποιία με αργολιθοδομή και συνδετικό κονίαμα είναι εντυπωσιακού πάχους, που φτάνει το 1,5 μέτρο. Στο χωρίς σκεπή εσωτερικό αντιπρόκεινται στο χρόνο τα συμπαγή μαρμάρινα θωράκια με το Χριστόγραμμα και επιγραφή που αναφέρει το όνομα του Επισκόπου **Σχολαστίκιου**. Σώζονται επίσης κίονες, κιονόκρανα ιωνικά και μεικτού τύπου, η Αγ. Τράπεζα και το σύνθρονο με τα υπολείμματα του Επισκοπικού Θρόνου. Από υψόμετρο 200 μέτρων, η Παλαιοχριστιανική αγναντεύει το πέλαγος. Από πάνω της ορθώνονται απόκρημνες πλαγιές, άλλες πετρώδεις και άλλες κατάφυτες. Καμιά, δυστυχώς, πινακίδα δεν υποδεικνύει την ύπαρξη του μνημείου,

κανένα ευλαβικό χέρι δεν έχει παραμερίσει τους θάμνους που πνίγουν τα ερείπια.

Επιστρέφοντας από Μηλιωπό σταματάμε στα 1,9 χλμ. δεξιά, μπροστά σε δυο μικρές πινακίδες, με τα εξωκκλήσια του **Αγ. Κηρύκου** και **Ιουλίττας** και του **Ευαγγελισμού της Θεοτόκου**. Αμέσως πάνω από το δρόμο βρίσκεται η αρχή του μονοπατιού προς το "**Κάστρο του Μηλιωπού**" ή "**Παλιόκαστρο**".

Σε 9' φτάνουμε στην κεντρική πύλη και σε άλλα 3' στο υψηλότερο σημείο του λόφου, σε υψόμετρο 480 μέτρων. Λίγο χαμηλότερα συναντάμε το εξωκκλήσι του Ευαγγελισμού, πιθανότατα του 16ου-17ου αιώνα. Στο εσωτερικό παραμένει ένας μεταλλικός παμπάλαιος πολυέλαιος, και τμήματα του παλιού ξύλινου τέμπλου, όπου απεικονίζονται με ζωνρούς χρωματισμούς άγγελοι, δράκοντες και άλλες παραστάσεις. Έξω από την βόρεια πλευρά του ναΐσκου υπάρχει στέρνα με βρόχινο νερό, ενώ η θέα προς το πέλαγος είναι ασύλληπτη.

Παλαιοχριστιανική Βασιλική

Λεπτομέρειες αρχιτεκτονικών μελών από το εσωτερικό της Παλαιοχριστιανικής Βασιλικής του Ταξιάρχη στο Μηλιωπό.

Το κάστρο πρέπει να είναι βυζαντινό του 10ου - 11 ου αιώνα, η τείχισή του είναι ισχυρή και κυμαίνεται από 1,5-2 περίπου μέτρα.

Σε αρκετά σημεία του Κάστρου σώζονται ερειπωμένες κατοικίες που χωρίζονταν σε δυο συνοικίες, μία στα ΒΑ και άλλη στα ΝΔ, καθεμιά με τη δική της δεξαμενή. Με σκαλοπάτια ανεβαίνουμε στον Δ-ΝΔ πύργο, που έχει οπτική επαφή με το "**Κάστρο του Κοσκινά**". Από την κορυφή της ακρόπολης φαίνεται το "**Καψαλινό Κάστρο**", που είχε οπτική επαφή με της "**Κεφάλας**" και του "**Δράκανου**". Δημιουργείτο έτσι ένα πλήρες σύστημα διαδοχικών φρουκτωριών.

Εγκαταλείπουμε τα ορεινά και από το Μονοκάμπι κατηφορίζουμε στο "**Κιόνι**". Αρχικά είναι πολύ απότομος τσιμεντόδρομος με φουρκέτες, που δίνει τη θέση του σε βατό χωματόδρομο. Στα 3,9 γλμ. συναντάμε την ασφάλινη διαδρομή που κατηφορίζει από το Περδίκι. Ο τόπος είναι κατάσπαρτος από ανθισμένα ρείκια και κουμαριές. Τα λουλούδια οργιάζουν. Μωβ λούπινα δημιουργούν εξαιρετικούς συνδυασμούς με τις κίτρινες μαργαριτές. Τα κέδρα είναι φυτρωμένα πάνω στους βράχους, δίπλα στη θάλασσα. Οι μυρτιές ευωδιάζουν.

Φτάνουμε στο εκκλησάκι του **Αγ. Γεωργίου**, χτισμένο στα ερείπια παλαιοχριστιανικής, πιθανότατα του 6ου αιώνα. Περιεργάζομαι το εξωκλήσι και ετοιμάζομαι να φύγω.

- *Μήπως παρατήρησες κάτι;* με ρωτάει ο Θέμης. Τον κοιτάζω ερωτηματικά. Μου δείχνει

το έδαφος, πίσω από τον ΝΔ τοίχο του ναΐσκου. Είναι άριστα στρωμένο με τετράγωνους κεραμεικούς "στρωτήρες", που αποτελούσαν το δάπεδο της παλαιοχριστιανικής.

Στο απότομο προανές από τον Αη-Γιώργη ως τη θάλασσα ορθώνονται μερικά από τα μεγαλύτερα κέδρα που έχω δει ποτέ.

Ο χωματόδρομος συνεχίζει για άλλα 500 μέτρα και τερματίζει δίπλα σε μερικούς, νεώσοικους με ψαρόβαρκες, γνωστότερους με την ονομασία "**συρτικά**". Βαδίζουμε για 100 περίπου μέτρα στη βραχώδη ακτογραμμή. Υπέροχες αγριοβιολέτες είναι φυτρωμένες χωρίς ίχνος χρώματος στον βράχο!

Η βραχώδης ακτή δίνει τη θέση της σε βοτσαλωτή αγκαλιά με άνοιγμα 200 περίπου μέτρων. Μαζεύουμε μερικά κατάλευκα βότσαλα με τέλειο σχήμα ωσειδές. Προς το τέλος της παραλίας εμφανίζεται ένα ρέμα πεντακάθαρο, που μετά τη μεγάλη του πορεία απ' το βουνό, καταλήγει στο Αιγαίο.

Η έκπληξη όμως βρίσκεται μερικά μέτρα μετά την κοίτη, στη θέση "**Σιδεροκαψό**". Εδώ συναντάμε τα υπολείμματα αρχαίου καμινιού εκκαμίνευσης μετάλλων. Σώζεται ένα τμήμα του κοίλου οικοδομήματος, μαυρισμένο στο δεξιό του άκρο από την χρήση της φωτιάς. Το υπόλοιπο οικοδόμημα έχει παρασυρθεί από τα κύματα του βοριά.

Καθόμαστε για λίγο στα βότσαλα της ακτής, απέναντι στον ήλιο που χαμηλώνει. Είναι το τελείωμα μιας μέρας με απίστευτη πληρότητα.

Ακτή "Κιόνι". Η Άνοιξη στις
ωραιότερες στιγμές της.

Ο ΒΡΑΧΟΣ ΤΟΥ ΙΚΑΡΗ

Τελευταία μέρα με τον Θέμη. Είναι απαραίτητο να γυρίσει στην Αθήνα.

- Σήμερα, το πρόγραμμα θα είναι χαλαρότερο, μας λέει στην πρωινή συνάντηση ο φίλος μας.

Ξεκινάμε ΝΔ για **Ξυλοσύρτη**, παραθαλάσσιο οικισμό από τα τέλη του 19ου αιώνα. Από το κέντρο του χωριού ανηφορίζουμε έναν

βουνού. Από το βάθος της ρεματιάς μας συνοδεύει το βουητό δυνατής ροής νερού. Μέσα από βλάστηση και λουλούδια που οργιάζουν, φτάνουμε σε 7 λεπτά στην κοίτη της ρεματιάς. Μερικά μέτρα ψηλότερα ορθώνεται το εξαιρετης αρχιτεκτονικής κτίσμα του παλιού νερόμυλου, με τη διπλή καμάρα και την πανίσχυρη τοιχοποιία.

Ξεδιψάμε με το κρυστάλλινο νερό της ρεματιάς και επιστρέφουμε στον Ξυλοσύρτη.

Νεώσοικος στην ακτή "Κιόνι".

Παραδεισένια τοπία πάνω από τον "Ξυλοσύρτη" με τον παλιό νερόμυλο με τις δυο καμάρες και τα κρυστάλλινα νερά.

απότομο τιμεντόδρομο, που πολύ γρήγορα μεταβάλλεται σε καλντερίμι και μονοπάτι. Απέναντι ψηλά δεσπόζει ο συμπαγής βράχος "Τελειώνας", ονομασία που του δόθηκε, επειδή σ' αυτόν τελειώνει το ένα σκέλος του

- *Ας δούμε τώρα και το σημείο, όπου κατά τον μύθο των αρχαίων Ελλήνων, κατέπεσε ο Ίκαρος, λέει ο Θέμης.*

Από τον Ξυλοσύρτη συνεχίζουμε Δ, περνάμε χαμηλά από τον οικισμό του Χρυσόστομου

Η εκθαμβωτικής
λευκότητας ακτή του
"Ίκαρη" και στο πέλαγος ο
μοναχικός σκούρος
βράχος, όπου κατέπεσε ο
Ίκαρος.

και, λίγα χιλιόμετρα μετά, συναντάμε στο δρόμο την πινακίδα με την ένδειξη "ΙΚΑΡΗΣ". Αμέσως αρχίζει χωματόδρομος, βατός σε γενικές γραμμές, αλλά με σήμανση όχι ιδιαίτερα κατατοπιστική.

Στα **2,6 χλμ.** ο δρόμος τερματίζει, μερικές δεκάδες μέτρα απ' την ακτή. Το πρώτο που αντικρίζουμε είναι ένα μικρό καλής κατασκευής αμφιθέατρο με λαξευμένες μαρμαρόπετρες. Στο επίπεδο τμήμα του χώρου έχει δημιουργηθεί ένας μεγάλος βωμός, όπου κάθε τέσσερα χρόνια γίνεται η αφή της φλόγας που μεταφέρεται στη χώρα διεξαγωγής των αεραθλητικών αγώνων, γνωστών με την ονομασία "**Ίκαριάδα**". Οι εργασίες στο θέατρο και στον περιβάλλοντα χώρο βρίσκονται σε εξέλιξη. Είναι βέβαιο, πως όταν ολοκληρωθούν, θ' αποτελέσουν πραγματικό αξιοθέατο του τόπου.

Ωστόσο, η πιο θεαματική εικόνα οφείλεται στο έργο της φύσης, που αναδεικνύεται σε γλύπτη με απαράμιλλη φαντασία.

Είναι η **ακτή κάτω από το θέατρο**, μια τεράστια πλαγιά από ολόλευκο συμπαγές

Ωστόσο, λίγη ώρα αργότερα ξαναβρισκόμαστε στην άνοιξη, με τη μορφή μας υπέροχης υδατόπτωσης πάνω στο δρόμο, λίγο πριν από τον οικισμό του Χρυσότομου. Βλάστηση με πυκνότητα και ποικιλία απερίγραπτη, νερά που τρέχουν από παντού. Ένα παμπάλαιο καλτερίμι μας οδηγεί σ' ένα πεντάλεπτο στη "**Μάννα του Νερού**", μια μικρή πανέμορφη σπηλιά, με νερό που σταλάζει απ' τα τοιχώματα, αγνό και αμόλυπτο στον ύψιστο βαθμό. Λίγο πιο κάτω, συναντάμε τα ερείπια παλιού νερόμυλου και αμέσως μετά την πελώρια συμπαγή πλάκα υπαίθριου λιοτριβιού με την ντόπια ονομασία "**Το Τριό της Καλοερίνας**". Φτάνουμε στον **Χρυσότομο**. Πανέμορφος οικισμός, αραοχτισμένος μέσα στη βλάστηση, με πολλές εκκλησίες του 17ου και 18ου αιώνα, σπίτια παραδοσιακά, μεγάλες κουκουναριές και έξοχη θέα στο πέλαγος. Κάπου εδώ, στον τόπο των προγόνων του, η συντροφική μας περιήγηση με τον Θέμη τελειώνει. Δίνουμε τα χέρια. Κάθε ευχαριστία μοιάζει πολύ κοινότοπη. Ευχόμαστε απλά "Καλή αντάμωση".

Ακτή του "Ίκαρη"

Βραχοσπηλιές και φυσικές αφίδες συνθέτουν εικόνες απαράμιλλής ομορφιάς.

μάρμαρο. Ενδιάμεσα δημιουργούνται σπηλιές, αφίδες και κοιλάτες απερίγραπτης ομορφιάς, λαξευμένες στους αιώνες απ' το νερό της θάλασσας. Στους άγριους νοτιάδες, όταν τα κύματα ορμούν στις βραχοσπηλιές, ακούγεται ήχος καταχθόνιος και απόκοσμος. Είναι ο γοερός θρήνος του **Δαίδαλου**, όταν αντίκρισε το άψυχο σώμα του παιδιού του. Και οι καστανοκόκκινοι όγκοι από σιδηρονικέλιο, που παρεμβάλλονται παράδοξα σ' ένα σημείο της ολόλευκης ακτής, δεν είναι άλλο από το αίμα του **Ίκαρου**. 150 μέτρα σ' ανοιχτά αναδύεται από τη θάλασσα ένας μοναχικός βράχος σκουρόχρωμος. Εκεί κατέπεσε ο Ίκαρος, όταν με τη νεανική του ανεμελιά πέταξε ψηλά, παρακούοντας τις συμβουλές του σώφρονα πατέρα του.

Οι σκληρές μεσημεριάτικες ακτίνες αντανakλώνται εκτυφλωτικά στη λευκή επιφάνεια των βράχων, δημιουργώντας ένα μικροκλίμα ιδιαίτερα θερμό, που θυμίζει καλοκαίρι.

ΣΤΟ ΥΨΙΠΕΔΟ ΤΗΣ ΚΑΜΠΑΣ

Στο δυτικότερο άκρο του Αγ. Κήρυκου βρίσκεται η **Πλαγιά**, οικισμός με πολλά παραδοσιακά σπίτια και ερείπια Ελληνορωμαϊκών λουτρών. Εδώ ολοκληρώνεται η γνωριμία μας με τα εδαφικά όρια του Δήμου. Για μέρες όμως ακούμε να γίνεται λόγος για την "**Κάμπα**", έναν μεσαιωνικό οικισμό από τα χρόνια της πειρατείας που έχει αρχίσει σταδιακά να αναβιώνει. Ξεναγός μας αυτή τη φορά είναι ο οικοδεσπότης μας, ο **Δημήτρης Κουρελής**. Αμέσως μετά τον Ξυλοσύρτη μια μικρή πινακίδα πάνω στο δρόμο αναγράφει "ΑΓΝΑΝΤΕΜΑ ΚΑΜΠΑ". Από εκεί αρχίζει βατός χωματόδρομος που ανηφορίζει προς τον Αθέρα. Με αλληπάλληλες στροφές βρισκόμαστε μετά από δυο χλμ. περίπου απέναντι από τον ερειπωμένο οικισμό του "**Κεχρίτη**" με το λευκό εκκλησάκι του Αγ. Ιωάννη. Τα ελάχιστα σπίτια που διασώζον-

Ένα τμήμα από το αθέατο "Οροπέδιο της Κάμπας" με τα υπέροχα αμπελάκια του.

ται, δύσκολα διακρίνονται.

Συνεχίζουμε ανηφορικά και αναρωτιόμαστε πού μπορεί να είναι το οροπέδιο. Η απάντηση έρχεται 4 χλμ. μετά την άσφαλο, όταν το αυτοκίνητο φτάνει μπροστά στο εκκλησιά της Παναγίας, σε μια επίπεδη έκταση, αθέατη ως εκείνη τη στιγμή. Με μήκος 300 και πλάτος από 80-100 μέτρα, η έκταση είναι κατάφυτη από μικρούς αμπελώνες άριστα καλλιεργημένους, που χωρίζονται μεταξύ τους με επιμελημένες ξερολιθιές. Είναι μια συνολική εικόνα που αποδεικνύει το ενδιαφέρον των συγχρόνων για τη συνέχιση της οινικής παράδοσης των αρχαίων Ικαρίων, που έμειναν ονομαστοί για τον "Πράμνιο" οίνο τους, γνωστό από τον Όμηρο και άλλους συγγραφείς.

Ο **Γεώργιος Πούλος**, πρωτοπόρος στην αναβίωση της Κάμπας, μας ξεναγεί στο χώρο, στα παλιά σπίτια, στο μικροσκοπικό παλιό σχολείο, στο παραδοσιακό σπίτι του πατέρα του, "με το κλειδί πάντα στην πόρτα

για κάθε επισκέπτη της Κάμπας", όπως μας λέει. Ύστερα μας καλεί για ένα ποτηράκι. Κάποιες ποικιλίες σταφυλιών, είναι γνωστές, όπως το **Ροζακί** και η **Μαντηλαριά**, μα οι περισσότερες άγνωστες, όπως το περίφημο **Φωκιανό**, το **Μπεγλέρι**, το **Σειρίκι**, το **Ρετινό**. Το κρασί του έχει χρώμα σκούρο ρουμπινί, με εξαιρετικό άρωμα και γεύση, γνήσιος απόγονος του Πράμνιου των αρχαίων.

Καθώς χαμηλώνει ο ήλιος, στο υψόμετρο των 600 μ. η θερμοκρασία πέφτει αισθητά. Αποχαιρετάμε τον φιλόξενο κυρ-Γιώργη και το γοητευτικό οροπέδιο της Κάμπας, που μετά από μισό λεπτό ξαναγίνεται αθέατο.

I. ΜΟΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Τρία χιλιόμετρα περίπου απ' το Γλαρέδο, πολύ κοντά στον παραθαλάσσιο δρόμο, βρίσκεται η **Μονή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου**. Η Ηγουμένη, **Ιουλίττα Μοναχή**,

μας ξεναγεί με μεγάλη προθυμία στους χώρους της Μονής. Το Καθολικό χτίστηκε το 1775 από τον **Όσιο Νήφωνα τον Χίο**. Είναι μικρός σταυροειδής ναός με τρούλλο, που διατηρείται σε άριστη κατάσταση. Στο κέντρο του μαρμάρινου δαπέδου υπάρχει ανάγλυφος δικέφαλος αετός. Περιτέχνο είναι το ξυλόγλυπτο τέμπλο από τον ξυλόγλυπτη **Ξενιά**.

Έξω από το Καθολικό βρίσκονται οι κατεστραμμένες από τη μεγάλη φωτιά του 1993 εγκαταστάσεις της Μονής. Πολύ κοντά είναι και το λιθόκτιστο εκκλησάκι του **Αγ. Μακαρίου**. Στον πλακόστρωτο αύλειο χώρο σώζεται το χάλκινο καπάκι από τον άμβυκα για το τσίπουρο, καθώς και η πέτρα του ελαιοτριβίου.

Στο δροσερό αρχονταράκι η αδελφή Ιουλίττα μας προσφέρει τη φιλοξενία της και δροσερό νερό από την πηγή. Την αποχαιρετάμε αφήνοντάς την στη μοναξιά της, μια μοναξιά 46 χρόνων στη Μονή.

ΤΑ ΙΑΜΑΤΙΚΑ ΛΟΥΤΡΑ

Ένας από τους σημαντικότερους πόλους έλξης στον Αγ. Κήρυκο είναι τα ιαματικά λουτρά, που κατέχουν δεσπόζουσα θέση ανάμεσα στις κυριότερες ιαματικές πηγές της χώρας. Οι περισσότερες εκβάλλουν στον όρμο των Θέρμων, παραθαλάσσιου οικισμού, 3 περίπου χλμ. ΒΑ του Αγ. Κήρυκου.

Είναι οι πηγές του **Απόλλωνος**, της **Αρτέμιδος**, του **Παμφίλη**, του **Κράτσα** και του **Σπηλαίου**. Δύο άλλες πηγές είναι του **Ασκληπιού**, ανάμεσα στον Αγ. Κήρυκο και στα Θέρμα και, μία τελευταία, 3 περίπου χλμ. Δ του Αγ. Κήρυκου, που εκβάλλει ελεύθερα μέσα στα χαλίκια της ακτής.

Τα αρχαία **Θέρμα** ή **Θέρμα** ήταν μία από τις γνωστές λουτροπόλεις της αρχαιότητας, όπως αποδεικνύεται από τα υπολείμματα των θραυσμένων λουτήρων, και τα ίχνη του αρχαίου υδραγωγείου. Η χρήση των ιαματικών πηγών από τους κατοίκους των γύρω περιοχών απέφερε σημαντικά εισοδήματα στην

Το εξαιρετικής αρχιτεκτονικής Καθολικό της Ι. Μονής του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου.

Θέρμα

Στιγμές γαλήνης και καλάρωσης στα Ιαματικά νερά της πηγής Σπηλαίου.

πόλη, όπως αποδεικνύεται από τον υψηλό φόρο που πλήρωνε στην Αθηναϊκή Συμμαχία. Η καταστροφή της αρχαίας πόλης οφείλεται πιθανότατα σε καθίζηση.

Ο νέος οικισμός έχει ανεπτυγμένη τουριστική υποδομή, με ελάχιστα όμως στοιχεία αρχιτεκτονικής παράδοσης. Πολύ σημαντικό προβλέπεται να είναι το έργο της διαμόρφωσης του θαλάσσιου χώρου μπροστά από την πηγή του Σπηλαίου, ώστε να δημιουργηθεί θαλάσσια πισίνα με ανάμειξη θερμού ιαματικού νερού, που θα επιτρέπει την καλύτερη λύμψη ολό το χρόνο.

ΤΟ ΦΑΡΑΓΓΙ ΤΟΥ ΔΙΠΛΟΥΡΥΑΚΟΥ

Από τις πρώτες μέρες είχαμε εντοπίσει το μεγάλο φαράγγι, που ξεκινάει από τον οικισμό του Καταφυγίου και καταλήγει στη θάλασσα. Η ανυπαξία σήμανσης, ωστόσο, επέβαλλε την συμμετοχή ντόπιου οδηγού. Ο **Σταύρος Κουτσουναμέντος** από το Καταφυγή προθυμοποιείται να μας συνοδεύσει. Επιχειρούμε αρχικά μια ανάβαση στο λόφο της Ακρόπολης.

Παίρνουμε ως αφετηρία το χαρακτηριστικό πλάτωμα στην τοποθεσία "**Καμπάκι**", 400 μέτρα Ν της εκκλησίας του χωριού. Ο γιος του Δημήτρη, ο **Περικλής**, αναλαμβάνει τη σηματοδότηση με πράσινο spray. Βαδίζοντας παράλληλα σε φράχτη με ξερολιθιά, φτά-

νομε σε λιγότερο από ένα 10λεπτο στην κορυφή του λόφου, με μονοπάτι ανάμεσα σε πουρνάρια. Ο τόπος είναι κατάσπαρτος από κεραμεικά θραύσματα. Σ' ένα τρίλεπτο με κατεύθυνση προς τη θάλασσα ανακαλύπτουμε στην απότομη πλαγιά τα υπολείμματα της οχύρωσης των αρχαίων Θέρμων. Σώζεται σε μήκος 100 περίπου μέτρων, με ύψος από ένα έως δύο μέτρα. Η κατασκευή αποτελείται από ημιλαξευμέ-

νες πέτρες ορθογώνιες. Η θέση είναι στρατηγική, κατοπτρεύει όλο τον θαλάσσιο ορίζοντα. Με αφετηρία και πάλι το "**Καμπάκι**" ξεκινάμε για το φαράγγι. Αρχικά κατηφορίζουμε τον χωματόδρομο με κατεύθυνση ΒΑ, έχοντας απέναντί μας τον "**Κόθοπα**", μια μοναχική τριγωνική κορυφή. Συναντάμε ένα γκαράζ και 20 μ. μετά κατηφορίζουμε το μονοπάτι δεξιά. Κάτω χαμηλά αντικρίζουμε τη συμβολή δύο ρεμάτων, το λεγόμενο "**Διπλόρυακο**". Σε 3 λεπτά συναντάμε πάλι τον χωματόδρομο και μετά μπαίνουμε οριστικά στο μονοπάτι. Είναι υπέροχο, στρωμένο με σχιστόπλακες που σχηματίζουν σκαλοπάτια.

- Σ' αυτό το μονοπάτι δουλέψαμε για χρόνια, με προσωπική εργασία όλοι οι χωριανοί, λέει ο Σταύρος.

Μέσα σε θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον, φτάνουμε σ' ένα τέταρτο σε χαρακτηριστική συστάδα κυπαρισσιών. Ξεχωρίζει ανάμεσά τους ένα, με ύψος που ξεπερνάει τα 25 μέτρα. Αμέσως μετά συναντάμε την ξερή κοίτη ρέματος και διασχίζουμε ελαιώνα με εξαιρετες ξερολιθιές.

- Είναι η τοποθεσία "**Φακοχώραφα**", λέει ο Σταύρος, από τις φακές που καλλιεργούσαν κάποτε εδώ.

Η πορεία μας συνεχίζεται πολύ ευχάριστη ανάμεσα σε αναρίθμητα λουλούδια. Σκύβει η Άννα και κόβει την τρυφερή κορφή ενός άγριου σπαραγγιού.

- Είναι πολύ ωραία με ομελέτα, λέει ο Σταύρος.

Αρχίζουμε όλοι να μαζεύουμε. Διασχίζουμε τον ελαιώνα και μετά από μερικά λεπτά το μονοπάτι διχάζεται. Στρίβουμε δεξιά για μερικές δεκάδες μέτρα στην τοποθεσία "**Καμπιά**". Όμορφος τόπος με μικρά ξέφωτα, κάποια παλιά σπίτια και ανάμεσά τους ο μισοερειπωμένος "**Πύργος του Καραφά**". Επιστρέφουμε στο βασικό μονοπάτι, διασχίζουμε την κοίτη του ρέματος με λιγοστό νερό, σηματοδοτούμε σε αρκετά σημεία και μετά φτάνουμε σε περίφραξη με πλέγμα. 20 μέτρα προς τα δεξιά η πρόσβαση είναι ευκολότερη. - Κάποτε, σ' αυτό τον έρημο τώρα τόπο, κατοικούσε κόσμος, λέει ο Σταύρος. Θυμάμαι ακόμα τη γιαγιά μου, που γέμιζε το τσουνκάλι με πατάτες, κολοκύθια, πιπεριές και ό,τι άλλο είχε το περιβόλι και μας έκανε το νοστιμώτατο "**χλωροφάι**".

Βαδίζουμε στην πετρώδη αλλά ομαλή κοίτη, την διασχίζουμε δύο φορές και φτάνουμε

στην τοποθεσία του "**Αγ. Μηνά**". Απέναντί μας η βραχώδης τριγωνική κορυφή "**Κουκούλα**". Για πρώτη φορά εμφανίζεται η Σάμος. Ο τόπος ευωδιάζει θυμάρι και φασκομήλο. Για 200 μέτρα το μονοπάτι εξαφανίζεται ανάμεσα σε δύσβατες αυτοιβίες. Μετά συναντάμε παλιό σπίτι στην τοποθεσία "**Στον Καλοέρο**". Για ένα 8λεπτο βαδίζουμε στους πρόποδες της Κουκούλας, διασχίζουμε δυο φορές την κοίτη και ανηφορίζουμε δεξιά. Σε μισό λεπτό αντικρίζουμε τη θάλασσα. Βρισκόμαστε στο στενότερο σημείο του φαραγγιού, στην τοποθεσία "**Στενό**", με πλάτος κοίτης 2-3 μέτρα. Ο Δημήτρης μας χαιρετάει στην άσφαλτο όπου μας περιμένει με το αυτοκίνητο.

Με τις πολλές στάσεις για σηματοδοτήσεις και φωτογραφίσεις απαιτήθηκαν 2 ώρες και 20 λεπτά. Πιστεύουμε όμως, ότι ένας χρόνος γύρω στη μιάμιση ώρα είναι στις δυνατότητες κάθε πεζοπόρου.

Ο Περικλής σηματοδοτώντας το μονοπάτι στο Φαράγγι του "Διπλόρουακου".

ΚΑΣΤΡΟ ΚΑΨΑΛΙΝΟ ΚΑΙ ΕΦΑΝΟΣ

Τόσες μέρες που τριγυρνάμε, νιώθουμε την κορυφογραμμή του Αθέρα πάνω απ' τα κεφάλια μας. Με την κεκτημένη ταχύτητα από τη διάσχιση του φαραγγιού αποφασίζουμε στο καταμεσήμερο να βρεθούμε στα ψηλά.

Μαυράτο, Οξέ, ανεμογεννήτριες, τοιμεντόδρομος για κεραίες, στρίβουμε αριστερά σε καλό χωματόδρομο και, 3 χλμ. μετά, σταματάμε μπροστά στο δάσος των κεραιών, σε

μισοκατεστραμμένη. Συνεχίζουμε την πορεία μας και μετά από μερικά λεπτά συναντάμε δεύτερο κτίσμα με τέλεια απόκρυψη κι αυτό. Πίσω του άλλο ένα, μικρότερο, κρυμμένο στην κοιλότητα του βράχου.

Πριν από το κάστρο βρίσκουμε το πλακόστρωτο μονοπάτι απ' το Μαυράτο. Ανηφορίζουμε προς το "**Καψαλινό Κάστρο**". Ένα τροφαντό κριάρι μας παρακολουθεί παραξενεμένο από το ύψος της οχύρωσης. Όταν, 3 λεπτά αργότερα φτάνουμε εκεί, έχει εξαφανιστεί. Το ίδιο κάνει κι ένας τσαλαπετεινός,

Το μεγάλο κυπαρίσσι στο Φαράγγι του Διπλόρουακου.

Τμήμα από τα υπολείμματα του "Καψαλινού Κάστρου" στον Αθέρα.

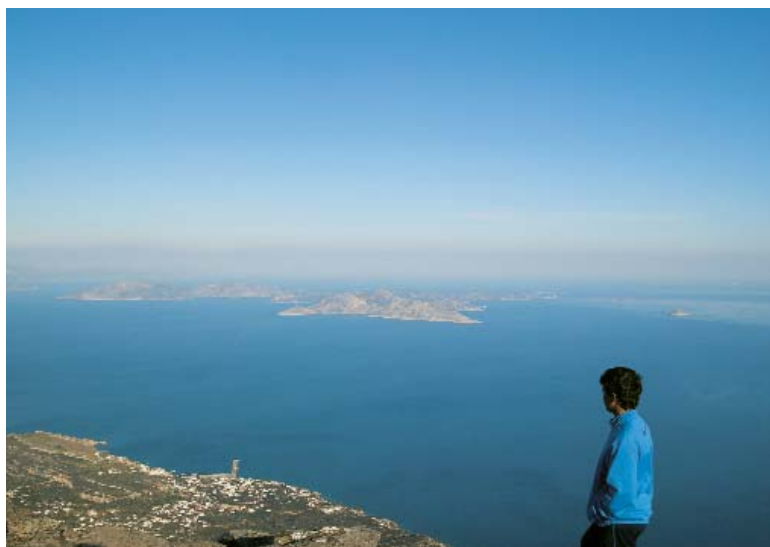
υψόμετρο 800 μέτρων.

Ξεκινάμε με κατεύθυνση ΝΔ και με άμεση οπτική επαφή με τον **Εφάνο**. Το έδαφος είναι στρωμένο με σχιστόπλακες, ομαλό και αξιόπιστο. Σε 6' αντιλαμβανόμαστε ένα λιλιπούτειο κτίσμα, ενσωματωμένο στην κοιλότητα μεγάλου βράχου, απόλυτα αθέατο. Οι εξωτερικές του διαστάσεις δεν υπερβαίνουν τα 3 X 2,5 μ. και η σκεπή του είναι

που πετάει μακριά.

Η οχύρωση, ελαφράς κατασκευής, σώζεται κατά διαστήματα και σε ύψος χαμηλό. Τα καλύτερα διατηρημένα τμήματα βρίσκονται στα ΒΑ και στα Α-ΝΑ. Χαμηλά στα ΒΔ έχουμε άμεση οπτική επαφή με το Κάστρο του Μηλιωπού, ενώ στο βάθος του οριζοντα διακρίνονται τα Μικρασιατικά παράλια και η Χίος. Καθόμαστε για λίγο σε σημείο που

Πανευτικής ο Περικλής ατενίζει από την κορυφή του "Εφανού" τον Αγ. Κήρυκο και στο βάθος τα νησάκια του Ικαρίου Πελάγους.

Μόνον από πολύ κοντά διακρίνει κανείς την ξερολιθιά της κατοικίας κάτω από τους βράχους του Αθέρα.

απαγγιάζει. Ύστερα παίρνουμε την ήπια ανηφόρα, προς την κορυφή του Εφανού. Είναι μια πορεία εξαιρετικά ευχάριστη. Το έδαφος είναι πολύ ομαλό, αφού καλύπτεται εξολοκλήρου σχεδόν από χόρτο, χαμηλούς ανθεκτικούς θάμνους και σχιστόπλακες.

Πρόκειται στην ουσία για τον ορεινότερο βοσκοτόπο της Ικαρίας, πράγμα που αποδεικνύεται από τα γλυκόχηα κουδουνάκια και τις σιλουέτες των προβάτων.

Με πολύ ικανοποιητική ταχύτητα πορείας καταλαμβάνουμε τη μια κορυφή μετά την άλλη. 53' μετά την αναχώρησή μας από το κάστρο έχουμε την ευτυχία να βρεθούμε στον "Εφανό". Και λέω ευτυχία, γιατί το θέαμα ολόγυρά μας είναι ανεπανάληπτο. Ένας απέραντος θαλάσσιος ορίζοντας 360 μοιρών μας αποκαλύπτει αμέτρητα μικρά και μεγάλα νησιά, που δεν πρέπει να είναι λιγότερα από 30! Στην κορυφή της ράχης της Πάτιμου απριζεί η μονή του **Αγ. Ιωάννη του Θεολόγου**. Άγιος Κήρυκος, οικισμοί, οροπέδιο της Κάμπας μας χαρίζουν κάτοψη απολύτως αεροπορική. Προφυλαγμένοι απ' το βοριά

χαρίζουμε για μισή ώρα στους εαυτούς μας αυτές τις υπέροχες στιγμές. Ο νεαρός Περικλής είναι ιδιαίτερα χαρούμενος, που βρίσκεται για πρώτη φορά στην κορυφή του τόπου του. Με τον ήλιο ακόμη ψηλά παίρνουμε τον δρόμο της επιστροφής. Σε 35' βρισκόμαστε στο Κάστρο και συνεχίζουμε ακάθεκτοι για Μαυράτο. Δυστυχώς το έδαφος του μονοπατιού δεν είναι τόσο ευχάριστο όσο το έδαφος της κορυφογραμμής. Το τελευταίο όμως τμήμα πάνω απ' το

Μαυράτο περνάει μέσα από ένα απέραντο δάσος με αιωνόβια πουρνάρια και αριές πελωριών διασπάσεων, από τα μεγαλύτερα δέντρα αυτού του είδους που έχουμε δει ως τώρα στην Ελλάδα. Επιστρέφοντας στο σπίτι η Αργυρώ μας υποδέχεται με μια υπέροχη χορτόπιτα και μια αγχιστή ομελέτα με τα σπαράγγια που είχαμε μαζέψει στο φαράγγι.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η νοσταλγία μας για την Ικαρία άρχισε σχεδόν με την απογείωση του αεροπλάνου. Δεν ήταν μόνον ο τόπος που μας εντυπωσίασε με την εκπληκτική ποικιλία του τοπίου, την απίστευτη βλάστηση και τα άφθονα νερά, την ιδιαίτερη αρχιτεκτονική των οικιών. Ήταν κυρίως οι άνθρωποι, καλοσυνάτοι και ανοιχτόκαρδοι, ανεπιτήδευτοι και φιλόξενοι, έτοιμοι να προσφέρουν, να εξυπηρετήσουν, να βοηθήσουν, να κάνουν τον ξένο να αισθάνεται δικός τους. Και να φεύγει απ' το νησί με τη λαχτάρα να επιστρέψει...

ΓΕΥΣΤΙΚΕΣ ΓΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Παρά την τεράστια περιγητική του αξία ο τόπος του Αγ. Κήρυκου ελάχιστα - ή και καθόλου - έχει επηρεαστεί από τις επιδράσεις του μαζικού τουρισμού. Οι άνθρωποι - γενικά - παραμένουν *ανοιχτόκαρδοι και φιλόξενοι*. Το διαπιστώνει κανείς στη συμπεριφορά και στην ποιότητα των υπηρεσιών τους, που ισχύουν όμοιες για ντόπιους και επισκέπτες.

Μια γευστική περιήγηση το αποδεικνύει:

Στην ταβέρνα "**Στου Τσουρή**" και στις υπόλοιπες καλές ταβέρνες του Αγ. Κήρυκου το ψάρι είναι πάντα ολόφρεσκο και σε καλές τιμές, οι

μερίδες σωστές και προσεγμένες. Το ίδιο ισχύει στις ταβέρνες του **Ξυλοσύρη**, που προσφέρουν υπέροχο κρασί **Κάμπας**, και ωραία θέα στο "**Αρόδου**". Στο **Γλαρέδο** είναι η **κυρά-Σοφία** με τα μεζεδάκια της και το "**Τζάκι**" με το "Παπατάτο" και την ποικιλία των ορεκτικών του.

Στα **Θέρμα** και στο **Φάρο** οι πληροφορίες μιλάνε για φρεσκοτάτο ντόπιο ψάρι. Στο Φούρο του Ξυλοσύρη τα **αφράτα παξιμάδια** είναι εκπληκτικά. Και στην κάβα του **Κέκερη**, στον Αγ. Κήρυκο, υπάρχουν εξαιρετικά εμφιαλωμένα ντόπια κρασιά, γλυκά, υπέροχο τοπικό μέλι με την ιδιαίτερη ποικιλία "**άναμμα**" και πληροφορίες για τυρί ντόπιων κτηνοτρόφων.

i πληροφορίες

Τμήμα από τον χάρτη "ΙΚΑΡΙΑ - ΦΟΥΡΝΟΙ" 1 : 50.000 των εκδόσεων Road.

Δημαρχείο Αγ. Κήρυκου:
Γραμματεία Τηλ. 2275022298
Γραφ. Δημάρχου Τηλ. 22750 22215
Γραφ. Τουρ. Πληρ. Τηλ. 22750 24047
Λιμεναρχείο Τηλ. 22750 22207
Αστυνομία Τηλ. 22750 22222-22944
Πληρ. Διαμονής Τηλ. 22750 24047
Κ.Ε.Π. Τηλ. 22750 22202

ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ

Μεγάλη ιδιαιτερότητα της Ικαρίας είναι τα πάμπολλα πανηγύρια, που διοργανώνονται κατά παράδοση από τοπικούς συλλόγους και βασίζονται στο παμπάλαιο έθιμο της "**Πρόθεσης**", "παράθεσης" δηλ. (προσφοράς) εθελοντικά κατσίκιου κρέατος, κρασιού και άρτου από τους πανηγυριώτες. Σήμερα η "πρόθεση" είναι ποσότητα κρέατος, οίνου και άρτου με

συμβολικό τίμημα για εξυπηρέτηση κοινωνικών σκοπών.
(Πληροφ. για τα πανηγύρια: Γραφ, Τουρ. Πληρ. 22750-24047)

Θεράμ ευχαριστούμε:

Τον Δήμαρχο Αγ. Κήρυκου **Σπύρο Τέσκο** και τον Αντιδήμαρχο **Νίκο Λαρδά** για την αμέριστη συμπαράσταση. Τον **Θέμη Κατσαρός** για την καθοριστική του συμβολή και την ολόπλευρη στήριξη των προσπαθειών μας. Τους καλούς φίλους **Γιώργο Πούλο, Σταύρο Κουτσουναμέντο**, και τους συνδρομητές μας **Γιάννη Πάστη** και **Παντελή Τσαρνά**. Τέλος, τον **Δημήτρη Κουρελή** και την οικογένειά του, όχι μόνον γιατί υπήρξαν η αφορμή να επισκεφτούμε το νησί αλλά και για όλα όσα έκαναν για μας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γ.Ν. Κόγκινος, "Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΤΗΣ ΙΚΑΡΙΑΣ", Εταιρεία Ικαριακών Μελετών, Αθήνα 2005
- Ι. Μελάς, "ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΙΚΑΡΙΑΣ", Αθήνα 2001
- Θ. Κατσαρός, "ΑΓΙΟΣ ΚΗΡΥΚΟΣ ΙΚΑΡΙΑΣ", Ικαριακά Σύμμεικτα.
- Θ. Κατσαρός, "Αγ. Κήρυκος", Δήμος Αγ. Κήρυκου.

Karras' star
hotel ****

Ικαρία
Τηλ. 222750 71024, 71124, 210 4329158
Fax. 222750 71245, 210 4329030
www.karrasstarhotel.gr

Hotel Filioppi

Επιπλωμένα διαμερίσματα studios 2 έως 4 ατόμων, με θέα σε βουνό ή θάλασσα, εξοπλισμένη κουζίνα (με τοστιέρα, καφετιέρα), μπάνιο με πιστολάκι, χρηματοκιβώτιο σε κάθε δωμάτιο, τηλέφωνο, δορυφορική τηλεόραση, κεντρική θέρμανση και πάρκιγκ.
Περιλαμβάνεται και continental πρωινό.
Στο ξενοδοχείο υπάρχει μπαρ και αίθουσα τηλεόρασης με μεγάλη wide screen δορυφορική τηλεόραση.
Ταράτσα με θέα για πρωινό ή ποτό και χαλάρωση.
Το ξενοδοχείο βρίσκεται κοντά στην πλατεία του Αγ. Κήρυκου και πολύ κοντά στην παραλία.
Φιλικό για άτομα με ειδικές ανάγκες υπάρχει ασσανσέρ που εξυπηρετεί όλα τα δωμάτια και ένα από τα στούντιο έχει ειδικά διαμορφωμένο μπάνιο για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Ανοιχτά όλο τον χρόνο

Υπεύθυνος : Βαγγέλης Χονδρουδάκης
Τηλ. 22750 24058, 6972998527
www.island-ikaria.com, filio@ika.forthnet.gr